

בעזהשי"ת

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]
מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת ברכות

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאו' = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת
תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה
שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיך.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

©

כל הזכויות שמורות
תש"ס

כתובת להערות :
גפ"ת, רח' חזון איש 36
פעיה"ק ירושלים תובב"א
טל : 571-2016 (02)

פ"ז שלשה שאכלו

גמ' מה. - מו.

זימון (רש"י - יחד לצרוף ברכה בלשון רבים) [גדלן לה' אתי, אקרא הבן גודל, מח: - וברכת]

"אמן", מתרגם - לא יגביהו קולם יותר מהקורא [והאלקים יעננו בקולו של משה]

שנים - רב - אם רצו מזמנין, אבל שלשה אין רשאיין ליחלק [כבר קבעו חובה]

ר' יוחנן - אין מזמנין, אבל ג' נשים בפנ"ע, עבדים בפנ"ע רשאיין לזמן
אביי - יברך כ"א לעצמו לכתחלה

רב - א' שפירש מג' - קוראין לו ויצטרף להם במקום מעמדו (רש"י)

מר זוטרא, להל' - עשרה צריכין להיות ביחד [דרך ארץ להזכרת השם] (ורב אשי חולק)

א' מפסיק סעודתו עבור שנים לזימון

זר - עונה לנברך: ברוך הוא ומבורך..., שמע "ברוך וכו'" שלהם - עונה אמן

העונה אמן אחר גמר ברכותיו (רש"י - אף דק"ש שחרית וערבית) ה"ז משובח

בעה"ב מברך ואורח מברך, רב הונא דמן בבל - בוצע מברך

רש"י מה.

לרש"י - בשנים לא יוציא חבירו בהמוציא ושאר ברכות

מרש"י קצת משמע דאם ישאר מזומן - א' רשאי ליחלק

גמ' מו. - מז.

ברכת הזימון - ר"נ - עד נברך

רב ששת - עד הזן (לרש"י - הזן רק במקום זימון)

לרב ששת יש מ"ד הטוב והמטיב דאו' [ת"ק דברייטא מח: - אשר נתן לך] והגמ' דוחה בכמה ראיות

בבית אבל - ר"ע - דיין האמת, לת"ק - אף הטוב והמטיב

אביי - חוזר לראש, רבנן - חוזר למקום שפסק (לרש"י - מח' במפסיק סעודתו להצטרף לזימון)

סדר הסיכה - גדול בראש, שני למטה הימנו, ואם יש ג' - שני למעלה

מים הראשונים - מהגדול

מים אחרונים - מתחיל מהקטן והגדול צריך להיות ה' לפני הסוף, והנוטל ה' לפני הסוף יברך

אין מכבדין בדרכים, גשרים, מים אחרונים, בפתח שאינו ראוי למזוזה

רש"י מו. - מו:

לרש"י - לרב ששת יחיד לא מברך הזן את הכל

אמת ויציב סמוכה לחברתה לברכות לפניה

גמ' מז. - מח.

ממתינין לטעימת הבוצע, ב' ממתינין זל"ז, בוצע ממתיין לאמן של רוב העונים

בוצע נוטל תחלה אא"כ מכבד לגדול

אין עונין אמן חטופה, קטופה, יתומה

שלישי מצטרף לזימון אם הראשונים היו אוכלין עוד אילו היו מביאים

רב אחא - א' שהיה בתחלת ההסבה יברך, תלמידי דרב ולהל' - גדול מברך אפי' הגיע בסוף

מזמנין על אוכל דמאי [אי בעי מפקיר נכסין] ולא על אוכל טבל דרבנן ולא על גר שמל ולא טבל [נכרי]

אין מזמנין על ע"ה, גר שמל ולא טבל, נשים ועבדים וקטנים

ע"ה: ר"מ - אינו אוכל חולין בטהרה, חכמים - לא מעשר, ר"א - אינו קורא ק"ש, ר' יהושע - אינו מניח תפילין, בן עזאי - אין לו ציצת, ר' נתן - אין לו מזוזה, ר' נתן בר יוסף - לא מגדל בניו לת"ת, אחרים ורב הונא להל' - לא שמש ת"ח

ר' יהושע ב"ל - ט' ועבד, וקטן בעריסה (ר"ת להל') מצטרפין, רב הונא - ט' הנראין כ' מצטרפין יכול לשחרר עבד למצוה דרבים

{ ימנה עם י' הראשונים בביהכ"נ - שכר כנגד כולם }

ר' אמי - ב' ת"ח המחדדין זא"ז מצטרפין להיות ג'

ר' יוחנן - קטן הפורח מזמנין (לרש"י - סימנים ולא שנים)
להל' - ר"נ - מזמנין על קטן היודע למי מברכין

גמ' מח. - מט:

ז' עם ג' דאכלו ירק מצטרפין

ו' עם ד' דאכלו ירק - ר' ירמי' - מצטרפין, ר' זירא - אין מצטרפין [בעי רובא דמינכר]

להוציא אחרים בזמון - שמעון בן שטח - כוס יין, ר' יוחנן - כזית דגן

{ משה תקן הזן, יהושע ברכת הארץ, דוד ושלמה בונה ירושלים, ביבנה הטוב והמטיב }

שבת - ת"ק - "רצה" באמצע רחם, חכמים בתראי - וחוזר אם שכח
ר"א - בברכה ב', ג', ד' אם רוצה

ברכה ראשונה [ת"ק - שבע מברך וכ"ש רעב; רבי - אשר נתן (משנתן) לך; ר' יצחק - וברך את לחמך;
ר' נתן - כי הוא יברך הזבח]

ברכת התורה [ר' ישמעאל - כ"ש מחיי שעה; אשר נתן - ואתנה לך את לוחות וכו'; ר"י בן בתירה -
הטובה]

לרב יצא אפי' לא אמר ברית [לא בנשים], תורה, מלכות [אינן בנשים ועבדים]
ותנאי ואמוראי חולקין

צ"ל ארץ חמדה וכו'; יקדים ברית לתורה [י"ג בריתות], מח' אבא יוסי בן דוסתאי ורבנן אם הטוב
והמטיב צריכה מלכות [דרבנן או דאז' (מברכת הארץ)]

אין חותמין בשתים [מצות חבילות]

מח' בנוסח פתיחת וחתימת בונה ירושלים

ברוך שנתן ראשי חדשים - ספק אי אומר "לשמחה", אי חותם

פתח הטוב והמטיב - לא יאמר ברוך שנתן אלא חוזר לראש

אין מחזירין ברהמ"ז לר"ח [אי בעי לא אכיל פת]

ר"מ - מזמנין בכזית [ואכלת כזית ושבעת זו שתיה]

ר"י - בכביצה [ואכלת ושבעת - אכילה שיש בה שביעה]

רש"י מח. - מט.

בה"ג - אין מחויב מדרבנן מוציא מחויב מדאו'

רש"י - "מחויב" הוא ומוציא, אבל לא קטן - דמצות חינוך על אביו

למ"ד הטוב והמטיב דאו' א"צ מלכות - רש"י - ופותח בברוך דכולה הודאה - קצרה

גמ' נ. - נ:

שמואל - אע"פ שיש ד' "נברך" עדיף מ"ברכו" ואל יוציא עצמו מן הכלל

לא יאמר לאלקינו, על המזון (בפחות מ'), למי שאכלנו ומטובו חיים

ריה"ג - מוסיפין למאה - ברוך ה' אלקינו, לאלף - אלקי ישראל, לרבוא - אלקי צבקות יושב הכרובים
[במקהלות ברכו וכו']
ר"ע, להל' - אין מוסיפין [כמו בתפלה]

כשיש הרבה ולא ישמע המברך - יכול לעשות זימון בין עצמם
ב' יכולין להצטרף לא' שכבר בירך, אבל הוא אינו יוצא דאין זימון למפרע
ר"ע - בברכו א"צ לומר "המבורך", ור' ישמעאל חולק
ג' שישבו לאכול ביחד אין רשאים ליחלק אפי' לא התחילו לאכול יחד, אפי' כ"א משלו
ג' מג' חבורות שנתחייבו בזימון מצטרפין יחד אפי' לא אכלו כלל יחד
אבל אם חבורתו הזמינו עליהו (לרש"י - ענה לב' ולא שמע הזון) - פרח זימון מהם (לרש"י - ממי שענה)
[דומיא דפרח טומאה]

ו' רשאים ליחלק לג' ג', אבל לא י', וכ' יכולין ליחלק לי' י'
ב' חבורות בבית א' מצטרפין ע"י ראיית מקצת, ע"י שמש ביניהן
ר"א - יין בלי מים - בפה"ע
חכמים - בפה"ג אבל לכוס של ברכה בעינן מזוג
וכן מח' אם מותר לנט"י (רש"י - שם "מים", בה"ג - מח' במזוג אי חייש להפסד אוכלין)
פת - אין מניחין עליו בשר חי, אין מעבירין עליו כוס מלא, אין זורקין, אין סומכין קערה עליו (דלא
כשמואל)
אין זורקין שאר אוכלין בדממאס (אפי' לחתן)

רש"י נ:

לרש"י - מי פירות כשרין לנט"י

גמ' נא. - נא:

שכח ברכה ראשונה: משקין בולען, פולט מה שלא ממאס [ימלא פי תהלתך], מסלקן לצד א'
בדממאס,
אחר שגמר - רבינא - יברך אז, ורב חסדא חולק [אדחין]
אל תקח משמש חלוקך בשחרית, אל תטול ידיים ממי שלא נטל ידיו, אל תחזיר כוס אספרגוס לאחר, אל
תעמוד בפני נשים בחוזרות מלויה (יהדר פניו - "ויאמר וכו' יגער ה' וכו'")
כוס של ברכה: א) הדחה מבפנים, ב) שטיפה מבחוץ,
ג) חי (לתוך הכוס, מן החבית לשמו) עד ברכת הארץ (לרש"י - ואז מוסיף יין),
ד) מלא (ר' יוחנן - א) - ד) בזה"ז)
ה) עיטור (בתלמידים, בכוסות), ו) עיטוף (בטלית, בסודרא),
ז) נוטל בב' ידיו [שאו ידיכם], ח) נותנו בימין - לחומרא שמאל לא תסייעו,
ט) מגביהו טפח [כוס ישועות אשא], י) נותן עיניו בו [היסח הדעת],
יא) י"א משגרו לבני ביתו (רש"י - אשתו) [שתתברך]

{ אין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו של איש; כעסה ילתא שלא שגר כוס ברכה }

אין מסיחין (המברך) (רש"י - משאוחז כוס של ברכה)

אין מברכין על כוס של זוגות

להל' תמיד ברהמ"ז מיושב

רש"י נא.

בעל קרי לא יברך קודם טבילה - לרש"י - דאסור בברכות שהם דברי תורה